

1 ABSTRAKTI

Ruajtja e diversitetit botanik të Tokës njerëzimit sot i paraqitet si një domosdoshmëri parësore përballë një krize të përshpejtuar të humbjes biodiversitetit në nivelin global. Brenda këtij konteksti, Herbariumet Kombëtare qëndrojnë si një shtyllë thelbësore dhe emblematike e njohurive botanike dhe më saktë floristike të një vendi apo rajoni. Me punën modeste të kryer brenda kësaj Teme të Masterit, është arritur dixhitalizimi dhe evidentimi i rregullt i gjithsej 620 mostrave që i bashkohen edhe disa qindra të tjerëve në Herbariumin e FShMN-së në Universitetin e Prishtinës.

Nevoja për dixhitalizimin e Herbariumit Kombëtar të Kosovës (që në fakt është Herbariumi i FShMN-së në Universitetin e Prishtinës) lind nga detyra dhe obligimi i dyfishtë i ruajtjes së këtyre ekzemplarëve për pasardhësit dhe shfrytëzimi i të dhënave të tyre shumë të vlefshme për të adresuar sfidat bashkëkohore të ruajtjes. Prandaj, kjo Temë e Masterit shqyrton metodologjitë, sfidat dhe implikimet e kësaj përpjekjeje dixhitalizimi, me një fokus të palëkundur në ruajtjen e taksave bimore që gjenden në Librin e Kuq të florës vaskulare të Kosovës dhe me gjerë.

Brenda arkivit të mostrave bimore të dixhitalizuara të herbariumit, speciet e kategorizuara si të rrezikuara në mënyrë kritike (CR), të rrezikuara (EN), pothuajse të kërcënuara (NT), të cenueshme (VU) dhe më pak shqetësime (LC) nga Bashkimi Ndërkombëtar për Ruajtjen e Natyrës (IUCN) dhe Listat e Kuqe dhe Libri i Kuq i Florës vaskulare të Kosovës, janë dokumentuar me kujdes të shtuar. Dixhitalizimi i llojeve bimore është perspektivë gjithëpërfshirëse për përmirësimin e njohurive dhe qasjes ndaj diversitetit floristik të Republikës së Kosovës.

Për më tepër, vlen të theksojmë se procesi i dixhitalizimit ndriçon pasurinë e taksave endemike të Kosovës dhe të atyre të Ballkanit që rriten në Kosovë. Këto endemike rajonale zënë një vend të veçantë në studimin e biodiversitetit, duke nënvizuar ndërveprimin e ndërlikuar midis gjeografisë, evolucionit dhe nevojës për konservim dhe ruajtje.

Ndërsa bota përballet me humbjen e shpejtë të biodiversitetit, kjo temë e Masterit shërben si një thirrje e qartë për nevojën e ruajtjes dhe dixhitalizimin e trashëgimisë sonë floristike dhe botanike. Duke ndërthurur së bashku botanikën, biologjinë e ruajtjes dhe teknologjitë dixhitale të përparuara, ky hulumtim, besojmë se ofron një kontribut modest në një kuptim më të gjerë të revolucionit dixhital që përfshin edhe shkencën e herbariumit.